

ZATERDAG

JASPER

6.00 uur

De claxon van een auto doorsnijdt alles waar Jasper over droomt. Met een ruk schiet hij omhoog, klaarwakker. Zijn dekbed valt op de grond. Het stroompje speeksel op zijn kin veegt hij met zijn hand weg. Het nachtelijk kwijlen is een eigenschap waar Jantine van gruwelt. Ze vertelde het tijdens de eerste week, nadat hij twee jaar geleden bij haar was ingetrokken. Daarna kreeg hij de gewoonte met zijn rug naar haar toe te liggen.

‘Jantine?’ fluistert hij, terwijl hij zich half naar haar omdraait.

Zijn vriendin reageert niet, maar keert zich weg en gromt.

De cijfers op de wekker vertellen hem dat het zes uur in de ochtend is. Het geluid van een claxon in hun doodlopende straat met in totaal twee huizen, is sporadisch te horen. Zeker op zaterdagochtend. De dichtstbijzijnde weg is een paar honderd meter verderop en andere huizen bevinden zich nog verder weg.

Langzaam richt hij zich iets meer op.

‘Jantine,’ zegt hij nog eens zonder haar echt wakker te willen maken. Haar plots wakker maken is hetzelfde als een verzoek doen

om een dagdurende furie. Een woede die haar weerga niet kent. Dodelijke blikken, snijdende sneren en pijnlijke stiltes.

Hij zou naar buiten kunnen kijken. Een simpele optie als hij niet hier had gewoond. Het metershoge raam aan de kant van het bed waar Jantine slaapt, wordt bedekt door gordijnen aan metalen ringen. Zijn blik wisselt van Jantine naar het gordijn. Het contact van het metaal van de ringen met het metaal van de stang maakt veel lawaai. Té veel lawaai.

Hij voelt de twijfel van zijn grote teen tot aan zijn kruin: opstaan, kijken en risico's lopen versus blijven liggen en vrede.

Opstaan.

Blijven liggen.

Stel, hij gaat weer slapen, waarna er iets buiten blijkt te zijn gebeurd. Jantine wordt boos als hij vertelt 'wel iets te hebben gehoord'. Liegen kan hij niet. Hij houdt van haar.

Stel, hij loopt naar het raam en werpt een blik naar buiten. Er blijkt niets aan de hand. Jantine wordt wakker van het licht. En vooral van het gordijn. Jantine is boos.

Stel, hij loopt naar beneden en kijkt daar door het raam. Jantine wordt nog niet wakker. Hij blijkt niet te kunnen overzien wat er is gebeurd, waarna hij naar buiten gaat. Jantine wordt wakker van de voordeur. Jantine wordt boos.

Geen van de keuzes heeft zijn voorkeur, behalve tegen haar aankruipen. Zijn arm om haar heen slaan, zijn neus in haar haren wroeten, waarna haar slaapgeur en die van haar shampoo met elkaar vermengen. Hij houdt ervan, van haar, van hun leven.

Maar hij moet beslissen en niet knuffelen.

Na een laatste blik op Jantine gooit hij zijn benen naast het bed. Het tapijt kriebelt aan zijn voeten. Voorzichtig staat hij op. Het bed kraakt, zoals altijd. Niet te vermijden. Over zijn schouder heen controleert hij of ze nog slaapt.

Het gaat goed.

Ze snurkt.

Zachte snurkjes die hem altijd gemoedelijk in slaap doen

sukkelen. Opnieuw heeft hij een vrijwel onweerstaanbare behoefte om tegen haar aan te kruipen. Maar het lukt hem. Hij weerstaat het en loopt om het bed heen, naar 'haar kant'. Bij het raam houdt hij de dikke stof opzij zonder de gordijnringen te bewegen. Boven het huis van de overburen straalt de zon een vrolijke lichtbundel in zijn richting. De bomen wiegen niet. Zonnig en mooi weer, zoals het een lentedag betaamt. Of een zomerdag. In juni kan het allebei.

Op straat is niemand te zien. Dat is niet vreemd. Er wonen maar vier mensen in de twee identieke villa's met doorzonwoonkamers en slaaptorens.

'Het is de slaapkámer,' zegt Jantine altijd.

De huizen staan niet gespiegeld, maar gedraaid om de as, als de as zich in de toren bevindt. De torens staan recht tegenover elkaar. Het is lastig uit te leggen, merkte hij toen hij het aan een collega vertelde. Sindsdien laat hij foto's zien.

Als gordijnen niet hadden bestaan, zouden Jantine en hij met volle teugen kunnen genieten van alle activiteiten van de overburen, die ook een slaapkamer van de toren hebben gemaakt.

Gelukkig bestaan er gordijnen.

Verderop, op de provinciale weg, lijken de auto's uitgestorven. De bron van het claxongeluid is verdwenen. Niets aan de hand. Het gordijn zakt terug, zodra hij het loslaat. Hij legt het stuk stof over het ernaast hangende deel en stapt naar achteren.

Er was geen mens op straat te zien, herhaalt hij in zijn hoofd en draait zich om.

Jantine knort en rolt op haar rug met haar armen plat langs haar lijf. Haar mooie lijf waar hij het liefst elke dag aan wil zitten, maar waar zij niet zo voor te porren is.

Haar mooie naakte lijf.

Geen mens op straat te zien.

De twee zinnen galmen door zijn hoofd. Ze hebben met elkaar te maken en toch helemaal niets.

De bomen wiegen niet,
de zon schijnt fel,

geen mens op straat,
maar naakte lijven wel.

Een dadaïstisch gedicht waar zijn vader hem om zou hebben geprezen. Waanzon was zijn vaders favoriete verzonnen woord dat hij dagelijkse zei, schreeuwde, gilte en zong, totdat hij met de noorderzon vertrok.

‘Dit is waanzon, zoon, de titel voor je gedicht,’ zou hij hebben gezegd. ‘Weet je dat kunst de maatstaf is voor een goede opvoeding. Experimentele kunst rijmt niet, maar swingt.’

Ja, pap, het swingt. Het swingt de pan uit.

Naakte lijven swingen de pan uit.

Het is hem ontgaan, maar hij heeft het gezien. Niet op straat, maar wel in de zon.

Deze keer schuiven de gordijnringen wel over de roede. Metaal over metaal. Hij hoeft niet over zijn schouder te kijken om te weten dat Jantine wakker wordt.

Zijn blik houdt hij enkel en alleen gericht op het huis tegenover dat van hen. Nog geen twaalf meter tussen hen en de burens. Daar verschijnen naakte lichamen. In de zon. Levensgroot. Onmiskkenbaar.

‘Jantine,’ prevelt hij.

Het bed kraakt. Een paar secondes later hoort hij haar snuivende ademhaling naast zich. Hij gooit het gordijn opzij. ‘Mar en Mar zijn te ver gegaan.’

De stilte die volgt, is meer beladen dan welke vrachtwagen ook. Haar snuiven verergert met de seconde, als een stier die in de ring klaarstaat om de torero aan te vallen.

Tegenover hen, achter het torenraam van het huis van de overburens, prijken de lijven van Jantine en Jasper op levensgrote foto’s. Hun naakte lijven in compromitterende houdingen tijdens een avondje stappen. Die bewuste avond hadden de overburens Marcella en Marc hen onverwachts meegenomen naar een swingersclub. Partners ruilen in een club, net over de grens. Daar waren deze foto’s gemaakt. Dat kan niet anders.

De foto's zijn zo duidelijk, zo groot, dat alles te zien is. Ook details van hun lichamen waar zelfs de redacteuren van de Chick en de Candy van achter hun oren krabben.

'Te ver is een understatement. Na alles wat ze ons flikten, hebben ze hiermee hun doodsvonnis getekend,' briest Jantine. 'Ik ga naar ze toe. Bel de politie maar alvast. En een ambulance.'

Met een broek en shirt in haar hand en haar mobiel in haar andere loopt ze in de richting van de trap, een open gat in de vloer met twee hekjes ernaast.

Nu weet hij het weer. Die claxon was echt. Hij steekt zijn hand op, wat Jantine met haar rug naar hem toe niet kan zien.

'Jantine, stop,' zegt hij.

Ze stopt niet en ook op de trap kijkt ze niet naar hem op. Ze stampvoet naar beneden en hij sprint erachteraan, terwijl hij zijn broek over zijn schouder gooit en een t-shirt aantrekt. In de woonkamer weet hij eindelijk haar aandacht te krijgen. Zijn broek trekt hij onder zijn shirt vandaan.

'Weet je nog wat Marcella vorige week riep?' zegt hij.

Jantine kleedt zich bij de voordeur aan. Ze kijkt om. Een sliert donker haar kleeft op haar voorhoofd. Haar huid glinstert van de warmte. Haar ogen zijn feller dan ooit, haar mondhoeken trekt ze verkrampd naar beneden.

Op eieren lopen is een eitje vergeleken met nu.

'Je gaat ze niet thuis aantreffen,' zegt hij iets zachter. Zelf wil hij het ook niet horen. 'Ze zijn op vakantie. Ze zijn net weg en hebben zelfs nog even getoeterd.'

Heel langzaam trekt Jantine haar broek omhoog, terwijl ze haar blik op hem gericht houdt. Uiteindelijk stopt ze halverwege met hijsen en houdt haar hoofd iets schuin.

'Op vakantie?' zegt ze. Haar kaken bewegen heen en weer, geklemd en gefrustreerd, ook als ze niet meer praat.

Hij knikt.

Er valt een diepe stilte. Voor een keer weet hij niets te zeggen. Niets waarvan hij met zekerheid kan stellen dat het goed zal vallen.

‘Hoe gaan we dit oplossen?’ zegt Jantine uiteindelijk. Haar hoofd zakt schuin de andere kant op, haar ogen richt ze op zijn ziel.

‘Weet je al een oplossing, Jasper?’ dringt ze aan.

Shit. Ze noemt zijn naam aan het einde van de zin.

‘Nee, maar laten we het erover hebben. Zal ik koffie zetten?’

Ze haalt diep adem. Het magische woord ‘koffie’ is gezegd. De priem van haar ogen in zijn ziel verwijderd ze met een snel verwijt in haar blik en ze doet haar broek dicht.

‘Graag,’ zegt ze.

Dat wilde hij horen en snelt naar de keuken. Weinig andere keren wist hij de koffie zo snel te bereiden zoals nu. Alsof de dag begon zoals alle andere dagen geeft hij haar even later een mok en ploft zelf neer op de bank.

Ze loopt van de bank naar het raam en van daar naar de keuken en weer terug. Onderweg haalt ze een pakje sigaretten van de plank in de kast. Ze loopt steeds langs hem zonder iets te zeggen.

‘Jantine, kun je even gaan zitten?’ Hij klopt met zijn hand naast zich op de bank om zijn woorden kracht bij te zetten. Zijn andere hand steekt hij uit naar haar elleboog, maar hij grijpt mis. Vooral omdat ze een stap opzij doet.

‘Net als jij, bedoel je? Wachtend op een oplossing?’ Met een hand gooit ze een lok haar van haar schouder. Het glanst, maar niet zoals altijd. Het heeft een dof laagje waar hij beter niets over kan zeggen.

‘Nee, ik blijf liever in beweging,’ gaat ze verder en staat een meter van de bank en van hem vandaan. Met haar hand voor de vlam steekt ze een sigaret aan.

Hij twijfelt of hij haar zal inlichten over het feit dat ze de vlam niet hoeft te beschermen als ze binnen is. Het is geen goed plan, besluit hij. De rook van haar sigaret slaat op zijn maag en zijn eten van gisteravond wil naar boven komen.

‘Je was twee jaar gestopt, Jantine. Zonde dat je weer bent begonnen.’

Shit. Een nog slechtere opmerking dan die over het beschermen van de vlam. De woorden schoten eruit. Nietsontziend. Uit op een

ravage. Hij heeft zin om met zijn handen over zijn hoofd in elkaar gedoken in een hoekje te zitten.

De blik die ze hem toewerpt is vrijwel dodelijk.

‘Het pakje peuken heb ik speciaal voor nu bewaard. Zo goed, Jasper?’ Ze staat stil en kijkt hem aan. ‘Laten we liever in oplossingen denken,’ en ze loopt verder. ‘In plaats van nog meer problemen te verzinnen.’ Met over elkaar geslagen armen kijkt ze uit het raam naar de lege straat, naar het huis aan de overkant.

Jasper staat op, opent het venstertje bij haar in de buurt en gaat naast haar staan. Met zijn hand wappert hij de rook naar buiten. De stilte staat tussen hen in, wachtend op een woord om hem weg te jagen.

‘Het heeft bijna twee maanden geduurd,’ zegt Jantine.

‘Wat?’

‘Iets. Na onze actie.’

‘Je bedoelt de eieren op de ramen?’

Jantine knikt. ‘Dat was wel een goede actie. Pats, boem en daar dropen ze naar beneden. Ze waren bevroren de volgende ochtend.’

‘Een dag voor haar verjaardagsfeest,’ vult hij aan en kijkt naar haar.

Ze kijkt hem aan en lacht. Haar ogen twinkelen. Hij lacht ook en kijkt weer naar buiten.

‘Die daarvoor was ook leuk.’ Hij kijkt opzij en ziet een glimlach verschijnen op Jantines gezicht.

‘Elk kwartier vijf gillende keukenmeiden,’ gaat hij verder. ‘De hele nacht lang. Zondag op maandag. Marcella zag er niet uit met haar wallen onder haar ogen.’

Al lachend drukt ze haar sigaret uit in de bloempot op de vensterbank.

‘Hun actie daarna was minder leuk, moet ik toegeven,’ reageert hij. ‘Nog steeds vind ik het eng om in het donker naar de garage te lopen.’

Ze rolt met haar ogen. ‘Die Scary Movie maskers kun je gewoon bij de fopwinkel kopen,’ en kijkt weg. ‘Herstelpoging,’ mompelt ze

daarna.

Jasper knikt en volgt haar blik en vanzelfsprekend eindigen die bij de foto's die hij liever niet ziet. En liever niet aan denkt.

'Wie is die vrouw trouwens?' vraagt hij.

'Je bedoelt bij jou?'

'Nee, bij jou.'

'Dat ben ik,' zegt Jantine.

Hij kantelt zijn hoofd naar rechts, priemt zijn ogen, filtert alle niet ter zake doende details. 'Nee.' Hij weet het zeker. 'Dat ben jij niet.'

De rook van een nieuwe sigaret slaat hem in zijn gezicht.

De avond waarop de foto's zijn genomen, kan hij zich nauwelijks herinneren. Marcella en Marc hadden hun een onvergetelijke avond beloofd. Ze hadden het een 'poging tot herstel' genoemd. Na al die 'over en weer' acties waarvan niemand meer wist wie ermee was begonnen.

In de maanden ervoor had een van de Marretjes de auto van Jasper bekrast. Jantine had tien pizza's in een week besteld op het adres van de overburen. Daarna was Jantine een keer thuisgekomen om op de voordeurknop te grijpen in een vies plakkerig goedje dat onder de kraan er niet vanaf ging. Met een fles terpentijn en schuurmiddel lukte het Jasper om het eraf te schrobben. Haar hand gloeide dagen na. Na die actie, vóór de gillende meiden en bevroren eieren, gingen ze gezamenlijk stappen.

De bewuste avond was begonnen met een drankje aan de overkant en voordat Jasper het wist lag hij in zijn bed, dronken als een tor en zonder herinneringen aan de avond. Zo vergetelijk is onvergetelijk blijkbaar.

De volgende dag vertelde Marcella over hun bezoek aan de swingersclub. Marc lachte al bij voorbaat. Verbaasd hadden zij en Marc toegekeken, vertelde Marcella hun. Hoe Jantine en Jasper waren losgegaan, vulde ze er breedlachend aan toe. 'Ja' en 'Ja' die overal 'ja' tegen zeiden. Marc lachte nog harder. Jantine niet. Jasper vond de woordspeling grappig, maar had het gevoel dat alles bij elkaar niet grappig was.

Tot herstel kwam het niet. Dat kwam ook doordat Jasper die bewuste avond zijn maaginhoud had gelegegd in de BMW van Marc, zoals Marcella hun vertelde. Ze had er met haar mobiel foto's van gemaakt als bewijs en liet deze zien. De foto's die achter het raam hangen, had ze niet laten zien.

Het was de laatste keer dat Jasper en Jantine een gesprek met de overburen hadden. De over en weer acties bleven doorgaan. Jasper en Jantine waren ze steevast 'herstelpogingen' gaan noemen. Meestal was na zo'n poging een briesende Marc of een stomende Marcella te zien, vlak voor hun huis als een repeterende show die met een druk op de knop af te spelen was.

'Hè, weer mislukt,' lachten Jasper en Jantine dan. Ze lachten totdat de Marretjes hun wat flikten. Dat duurde nooit langer dan vier weken. Tot nu. Dat het langer duurde, zelfs ruim twee maanden had hen moeten waarschuwen. Integendeel. Ze hadden hun leven geleefd zoals normaal. De laatste keer dat hij met Jantine erover sprak, kan hij zich niet meer herinneren.

'We zijn sukk...', begint hij als Jantine zich plots omdraait en de gang inloopt.

Hij volgt haar naar buiten, de oprit en de straat over, tot aan de voortuin aan de andere zijde. Het huis van de overburen torent meters hoog boven hen uit. Een modern ontwerp, identiek aan Jantines huis.

'Gedraaid, niet in spiegelbeeld,' was het eerste dat Jasper erover zei, toen Jantine hem voor de eerste keer meenam naar haar huis. Daarna viel hij in een diepgaand zwijgen. Dit was andere koek dan het flatje waar hij in woonde.

Het huis was het enige waar Jantine ooit direct verliefd op was geworden, vertelde ze op een warme lenteavond, zittend in de tuin met een glas wijn in haar hand. Ze kocht het toen ze met Marc een bedrijf zou gaan runnen. Naast elkaar wonen had een goed plan geleken. Toen Jasper er twee jaar later bij introk, waren Jantine en Marc al niet meer on speaking terms. Dat bedrijf is er nooit gekomen.

‘Het heeft weinig randjes,’ zegt hij.

Priemend kijkt ze hem aan.

‘Het huis.’ Hij wijst omhoog, naar de bovenste verdieping dat aan de voorzijde vrijwel alleen uit glas bestaat. ‘Zullen we de ruiten ingooien?’ oppert hij.

‘Nee, het alarmsysteem gaat dan af en je gooit niet direct de foto’s opzij.’

Net als Jantine laat hij zijn hoofd in de nek hangen en tuurt tegen de zonweerkaatsing in.

‘Met een ladder omhoog en dan iets doen?’ vraagt hij.

‘Nee, alarmsysteem.’

‘Als de ladder ertegenaan staat?’ Hij kijkt haar vragend aan. Zij kijkt vragend naar het huis.

‘Nee,’ zegt ze, ‘iets doen. Dat zal het alarm af laten gaan.’

‘Vuilniszakken erop plakken?’ probeert hij nog eens.

Jantines hand klemt plots om zijn arm en draait zich naar hem toe.

‘Dat is het.’

De lichtjes in haar ogen doen hem goed, tot haar blik langs hem heen schiet en haar ogen vergroten en angstig worden.

‘Shit, mijn vader!’ roept ze.

‘Je vader?’ Jasper draait zich om. ‘Waar?’

‘Nee idioot, die komt vanavond. Voor mijn verjaardag. Je weet toch wel.’ Met haar handen in de lucht en daarna in haar haren stampst ze naar het midden van de straat.

Ja, hij weet het weer.

‘En wat dacht je van de postbode?’ roept ze er direct achteraan. Ze gilt het bijna uit.

‘En de postbode?’ vraagt hij.

‘Schlemiel,’ schreeuwt ze hem tegemoet, ‘Die komt zo langs. Het is zaterdag.’

En ze heeft nog gelijk ook. Hij zou er ook van hebben gegild als hij er als eerste aan had gedacht.

Dan gilt hij bij een nieuwe gedachte.

Jantine kijkt hem verschrikt aan.

‘De bouwvakkers,’ roept hij.

Grotere ogen dan nu heeft ze nog nooit gehad.

‘Shit,’ roept ze. ‘Waarom heb je ze voor morgen gevraagd?’ Stampend loopt ze op hem af.

‘Dat heb ik niet. Dat heb jij gedaan.’ In zijn geheugen graaft hij een herinnering op. Jantine belde de ondernemer, maakte afspraken over de reiniging van de gevel en baalde dat het pas na het bezoek van haar vader kon. Na een scheldkanonnade sprak ze af voor morgen. Althans, morgen wordt de stellage opgebouwd, maandag gaan ze aan de slag.

‘Bouwvakkers kijken rond, Jasper.’ Met een vuist bonkt ze op zijn borstkas.

Ze heeft wel gelijk. Bouwvakkers doen dat. Die kijken rond, beoordelen en maken foto’s voor social media. Dat laatste weet hij niet zeker, maar tegenwoordig zal dat vast wel.

‘We moeten iets regelen, Jasper.’

‘Ik weet het, Jantine,’ zegt hij.

Dat had ik zelf al bedacht, denkt hij, maar zegt hij niet.

‘Laten we die vuilniszakken proberen,’ vervolgt hij. ‘We plakken ze er tegenaan.’

‘Je hebt gelijk. Een alarmsysteem gaat daar vast niet van af. Kijk jij voor een goed plekje voor de ladder.’

Dat laatste is geen vraag. Voordat hij kan reageren, loopt ze in de richting van de garage. Heupwiegend. De zon schittert op haar haren. Als hij haar nou even kon knuffelen. Gewoon even vastpakken en haar verzekeren dat het goed kwam. Dan....

Dan zou ze hem uitlachen. Verzekeren is haar business, niet die van hem.

Als hij omkijkt naar het raam, ziet hij dat er niemand anders terugkijkt dan hijzelf. Grote ogen, extatisch, mond open en poedeltje naakt.

Het huis staat erbij als een log beest dat getemd moet worden. En dat is gedoemd te mislukken.

Hij zucht.

Om de hoek bij de entree van de overburen inspecteert hij de deur. Vanzelfsprekend dicht.

Boven de deur bieden hoge ramen zicht op de trap. Geen van de ramen kan open. Potdicht.

Gesproken over pot.

Twee hele grote bloempotten op pilaren, die tot heuphoogte reiken, flankeren de deur. Voorzichtig leunt hij tegen de linker pot die als ijdel prul de ruimte verspilt. Samen met zijn tweelingprul aan de andere kant van de voordeur vormt het een weinig welkome toegang. De pot wankelt, of voornamelijk de pilaar waar de pot op staat, en hij haalt snel zijn hand eraf.

‘Ga door.’ Het is de stem van Jantine. In zijn achterhoofd, want ze is nergens te bekennen.

Op een drafje jogt hij om het huis: terug naar de voortuin, over het lage tuinhekje, langs het keukenraam en die van de woonkamer, om de hoek, de achtertuin in. Daar loopt hij langs een klein muurtje, waarvan hij de functie niet snapt, naar de achterzijde van het huis. Op de eerste verdieping ziet hij de drie ramen. Rechts die van de werkkamer van Marc, links het raam dat licht biedt op de overloop. In het midden uitzicht op de corridor die de overloop met de werkkamer verbindt. Een nutteloze ruimte die enkel architectonisch esthetisch te verklaren is. Zoals heel de blokkenvilla enkel voor echte liefhebbers een streling voor het oog is. Net als het huis van Jantine en hem.

Door de grote tuindeuren kan Jasper de woonkamer ontwaren. Marc heeft altijd gepocht over het alarmsysteem, dus dichterbij dan een meter durft Jasper niet te komen, ongeacht wat Jantine ervan denkt.

‘Ook boven?’ had Jasper Marc gevraagd.

‘Nee, tuurlijk niet,’ was het enige antwoord dat de overbuurman had gegeven.

Maar ja, Marc loog wel vaker.

De gordijnen van de woonkamer hangen een beetje open. Een piepkieftje. Voor het raam staan en aan de muren hangen

kunstwerken. Lelijk, lelijker, lelijkst. Hij weet zeker dat er een kunststroming zo heet. Langzaam, naar binnen koekeloerend, loopt hij door naar de oprit om het rondje compleet te maken.

‘Geen camera’s,’ verkondigde Marc jaren geleden. ‘Wie gaat dat ooit bekijken?’ riep hij uit.

Het was in het eerste jaar, nadat Jasper bij Jantine was gaan wonen. Jantine had verteld over de businessdeal met Marc die niet door was gegaan. En de not-on-speaking-terms gedeelte.

‘Hij heeft je bedonderd. Ben je niet pissig?’ had hij haar gevraagd.

‘Nee. Volwassenheid wordt gekenmerkt door vergiffenis en een brede blik,’ had ze gezegd. Wijze woorden vond hij, maar dat vond hij van alles wat ze zei. Hij kon uren naar haar luisteren. Verhalen over bedrijven die over de kop gingen, besturen die ten onder gingen aan hebzucht en adviesbureaus die hun eigen aanbevelingen niet opvolgden. De verhalen waren verminderd door de jaren heen net als hun uren samen. En in gelijke mate ook de vergiffenis en de brede blik.

‘De ladder staat klaar.’

Hij schrikt van haar stem en struikelt. Nog net weet hij zich staande te houden aan een van de vazen bij de voordeur.

‘Kom op, kluns, je gooit nog eens een keer iets om.’

Op een drafje volgt hij haar naar de voortuin, waar ze prompt stilstaat.

‘Kijk,’ zegt ze.

Hij volgt haar blik. Deze keer niet naar de foto’s, maar naar de ladder die veel te kort is.

‘Shit,’ vat hij de situatie samen. Uitzichtloos staart hij naar de bovenkant van de ladder, midden op de muur, zeker een meter onder het bovenste raam en meters boven het onderste raam. De ladder is hoog genoeg zijn om op de uitsparing in het gebouw te klimmen. Maar dat is zinloos, net als de uitsparing zelf. Vandaar is het raam aan de voorzijde niet bereikbaar.

‘Ik heb een plan,’ zegt ze. ‘Ik heb een aantal plannen.’